

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА НАУКОВА УСТАНОВА
«ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА**

Біологічний факультет

**ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ
РОЗВИТКУ ПРИРОДНИЧИХ НАУК У
КОНТЕКСТІ МОДЕРНІЗАЦІЇ СЕРЕДНЬОЇ
ТА ВИЩОЇ ШКОЛИ**

Всеукраїнська науково-методична Інтернет-конференція

10-11 жовтня 2019 року

Збірник матеріалів конференції

Одеса 2019

УДК [378+372.8]:5

3-415

**Друкується за рішенням Вченої ради
біологічного факультету ОНУ імені І. І. Мечникова.
Протокол № 2 від 10 жовтня 2019 р.**

Редакційна колегія:

В. В. Заморов – к.б.н., доцент, декан біологічного факультету ОНУ імені І. І. Мечникова ,

С. П. Гвоздій – д.пед.н., доцент, завідувач кафедри здоров'я людини та цивільної безпеки ОНУ імені І. І. Мечникова;

М. В. Ткаченко – к.пед.н., доцент кафедри фізіології людини і тварин ОНУ імені І. І. Мечникова.

**Збірник матеріалів всеукраїнської науково-методичної
3 415 Інтернет-конференції «Проблеми і перспективи розвитку
природничих наук у контексті модернізації середньої та вищої
школи» / За ред. В. В. Заморова, С. П. Гвоздій, М. В. Ткаченко. –
Одеса: Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2019. – 216 с.**

ISBN _____

Збірник містить матеріали всеукраїнської науково-методичної Інтернет-конференції «Проблеми і перспективи розвитку природничих наук у контексті модернізації середньої та вищої школи». У тезах доповідей висвітлено актуальні питання сучасних природничих наук у контексті визначення перспективних напрямків модернізації змісту, технологій навчання природничих дисциплін у середній та вищій школах.

Збірник становить інтерес для широкого кола науковців, викладачів закладів вищої освіти, аспірантів, докторантів, учителів загальноосвітніх та спеціалізованих навчальних закладів.

УДК [378+372.8]:5

3-415

Опубліковані матеріали відображають точку зору авторів, яка може не збігатися з позицією редколегії. Тексти друкуються в авторській редакції.

ISBN _____

© Колектив авторів, 2019

© Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2019

Отже, стимуляція неспецифічної резистентності організму школярів за допомогою адаптогенів є ефективним способом загального зміцнення організму дитини, підвищення його захисних можливостей, інтелектуального рівня, а також здатності протидіяти стресогенним факторам.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дудіна О. О. Ситуаційний аналіз стану здоров'я дитячого населення / О. О. Дудіна, А. В. Терещенко // Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України. – 2014. – № 2 (60). – С. 49-57.
2. Levitsky A. P. Flavonoids as the promising neuroendocrine modulators / A. P. Levitsky, O. N. Voskresensky, O. A. Makarenko – 19th International Symposium of Medicinal Chemistry (ISMC) – 2006, Стамбул – Р.186.
3. Макаренко О. А. Как защитить костную ткань / О. А. Макаренко – Одеса: КП «Одеська міська друкарня», 2013. – 54 с.
4. Ткаченко Е.И. Успенский Ю.П. Питание, микробиоценоз и интеллект человека /Е. И. Ткаченко, Ю. П.Успенский - СПб. : СпецЛит, 2006.- 590 с.

Савчук О.П., к.пед.н., викладач,
кафедра технологічної та професійної освіти,
*Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(м. Одеса, Україна)*
Savchuk.Lena2012@mail.ru

ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ БЕЗПЕЧНОЇ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ПІДРОСТАЮЧОГО ПОКОЛІННЯ

Нині, одним із завдань сучасної системи освіти, відповідно до концепції «Нової Української школи», є формування в учнів свідомого ставлення до власного життя і здоров'я, оволодіння основами здорового способу життя, життєвими навичками безпечної та здорової поведінки. Як відомо, від здоров'я, гарного самопочуття і бадьорості залежить фізичний,

розумовий, психічний, моральний розвиток особистості, все її подальше життя.

Завдання держави полягає у створенні умов для реалізації кожною людиною свого права на довге здорове життя, а також у формуванні й поширенні настанов на здоровий спосіб життя, відповідальне ставлення до здоров'я.

Педагогічна освіта є фундаментом системи освіти в цілому. Провідна роль у вирішенні зазначеної проблеми належить учителю, який усвідомлює необхідність цілеспрямованої діяльності щодо збереження життя й зміцнення здоров'я своїх учнів, спроможний ефективно сприяти формуванню безпечної компетентності підростаючого покоління.

Як показують дослідження вчених, рівень здоров'я у сучасному суспільстві (особливо у дітей) суттєво погіршується. Знижується рівень народжуваності, спостерігаються демографічні проблеми, виникають стійкі захворювання. Серед причин означеної проблеми виокремлюють: низький рівень культури здоров'я вчителів та учнів і, як наслідок, відсутність у багатьох з них пріоритетної спрямованості на здоров'я, мотивації на здоровий спосіб життя; функціональну неграмотність педагогів у питаннях збереження та зміцнення здоров'я; часткове руйнування служб шкільного лікарського контролю; невиконання елементарних фізіологічних та гігієнічних вимог до організації навчального процесу; авторитарно-репродуктивний стиль навчання, який веде до диктату педагога, робить учня пасивним споживачем інформації та ін. Значна частина причин стосується якості професійної діяльності вчителя у питаннях збереження здоров'я учнів, створення умов для його профілактики, формування їх здоров'язбережувальної компетентності [1, с.7].

Від того, як і наскільки буде підготовлений вчитель до створення безпечних умов навчально-виховного процесу, від якості його професійної підготовки щодо навчання учнів з

побудову системи свідомих дій і вчинків підростаючого покоління до самозбереження у всіх сферах життєдіяльності.

Результатом підготовки майбутніх учителів до формування компетентності безпечної життєдіяльності дітей є підготовленість студентів, яка включає здатність дитини диференціювати поняття «безпечне» і «небезпечне», усвідомлювати важливість безпеки життєдіяльності (власної та інших людей).

Професійна підготовка майбутнього педагога з дисципліни «БЖД та ЦЗ» полягає у здатності студента до «безпечного типу поведінки» та передбачає власну безпеку та, що дуже важливо – безпеку вихованців, що полягає у готовності використовувати основні методи захисту від можливих наслідків аварій, катастроф, стихійних лих; здатність розуміти сутність і значення інформації в розвитку сучасного інформаційного суспільства, усвідомлювати небезпеки і загрози, що виникають у цьому процесі, дотримуватися основних вимоги інформаційної безпеки; мати готовність до забезпечення охорони життя і здоров'я учнів в навчально-виховному процесі та у позанавчальній діяльності.

Система підготовки майбутніх учителів до формування компетентності безпечної життєдіяльності утворена трьома взаємопов'язаними компонентами: мотиваційний, змістовний, результативний.

Підготовка майбутніх учителів до формування компетентності безпечної життєдіяльності дітей відбувалася в послідовності певних етапів: на першому етапі студенти ознайомлювалися із різними видами небезпек, з правилами поведінки у різноманітних небезпечних ситуаціях і що головне – їх попередженням. Форми роботи, як традиційні – проблемні лекції і семінари, імітаційні та ситуаційні ігри, так і спеціальні – впровадження змістових модулів життєзабезпечувального спрямування, семінари-практикуми (екскурсії, дебати, «круглі

столи», тренінги, конференції, аудіо- та відеопроєкти, диспути з питань збереження здоров'я, естетичної, моральної, екологічної, інтелектуальної інформаційної культури, наукові семінари студентів з проблем фізичної, духовної, моральної культури [3; 4]. Звертається увага на виховання потреби у здоровому способі життя, уявлення про життя та здоров'я як найвищої цінності, формування навичок безпечної життєдіяльності; розкриття всієї сфери небезпечного прояву соціальних небезпек, медико-біологічних та соціальних проблем здоров'я.

Наступний процесуальний етап, передбачав оволодіння моделями безпечної поведінки, а саме: визначення небезпеки, аналіз її рівня, прийняття рішення відносно алгоритму дій та свідомі дії для її відвертання або зменшення. Ефективним є використання аудіовізуальних засобів навчання з аудіовізуальною підтримкою, перегляд відеоматеріалів з планом дій щодо усунення ліквідації наслідків прояву заподіяних небезпек із коментуванням; перегляд телепередач, відеороликів, інтерв'ю, робота за таблицями, схемами, плакатами [2]. На практичних заняттях відбувалося моделювання та розв'язування студентами різних проблемних ситуацій природного, техногенного, соціально-політичного, комбінованого характерів. Така робота проводилася для набуття певного «автоматизму» в діях під час виникнення надзвичайних ситуацій, коли часу на роздуми та логічне опрацювання ситуації обмаль і потрібно діяти, використовуючи певні «шаблони», закладені у підсвідомості. Це дозволило на основі отриманих знань проводити та аналізувати виникнення конкретних ситуацій, знаходити причини виникнення різноманітних небезпек та практично визначати різновид типових проблем із безпечнішим алгоритмом розв'язання небезпечної ситуації чи явища.

Третій результативний етап, передбачав удосконалення та створення моделей поведінки з урахуванням власних фізичних, психологічних можливостей, досвіду, вмінь та можливостей зміни умов життєвого середовища. На цьому етапі необхідним

було підвищити загальний рівень знань, практичні навички та виробити систему поглядів, які закладають основи відповідального та дієвого ставлення до питань здоров'я, навколишнього середовища природи та суспільства. Залучення студентів до наукової роботи та участь у олімпіадах дозволило позитивно вплинути на результативність роботи. Саме в таких умовах формується безпечна компетентність життєдіяльності, високий рівень якої визначається тим, чи може особистість творчо використовувати сучасні методи та засоби безпеки для забезпечення захисту себе та довколишніх в повсякденній діяльності у надзвичайних ситуаціях, діяти в умовах, що загрожують життю та здоров'ю, а також своєю діяльністю не створювати небезпеки як для себе, так і для довколишніх.

Просвітницька діяльність з формування компетентності безпечної життєдіяльності особистості дало змогу учасникам навчально-виховного процесу підвищити якість знань, умінь, навичок, інтерес та рівень загальної культури безпеки життєдіяльності (здоровий спосіб життя, самозахист та рятування, захист від впливу небезпечних факторів, викликаних надзвичайними ситуаціями, надання долікарської допомоги та ін.). На цьому етапі проводилися наступні заходи: зустріч начальника Цивільної оборони, обговорення важливих питань захисту життя від небезпек різного походження, сучасні засоби захисту; виставка засобів захисту; відпрацювання практичних дій із засобами індивідуального та колективного захисту; демонстрування науково-популярних та документальних фільмів з питань захисту населення від надзвичайних ситуацій різного характеру; випуск стенд-газет з питань безпеки життєдіяльності та цивільної оборони; брейн-ринги; захист екологічних плакатів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Осадченко Т. Створення здоров'язбережувального середовища початкової школи : практичний poradnik / Тетяна Осадченко. – Умань : ВПЦ «Візаві», 2016. – 234с.

2. Савчук О. П. Аудіовізуальна підтримка студентів в процесі навчання у ВНЗ: зб. наук. пр. / О. П. Савчук // Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського. – Одеса, 2010. – № 3–4. – С. 10–15

3. Savchuk Ye. P. Culturological approach to the formation future teachers' personal safety/ Ye. P.Savchuk // Modern tendencies in pedagogical education and science of Ukraine and Israel: the way to integration» Ariel University Center of Samaria, Israel, Issue № 6, p.328-333; Ravgon, Ariel, Israel, 2015

4. Савчук О.П. Формування екологічної культури майбутнього вчителя на заняттях з БЖД та ЦО / Савчук О.П. // матеріали XV міжнародної науково-практичної конференції «Безпека життя і діяльності людини – освіта, наука, практика». – К.: «Темпо», 19-20 травня 2016р. – С.222-224.

5. Савчук О.П. Особливості професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів / Савчук О.П., Штайнер Т.В. // Materials of the XIII international scientific and practical conference «Science without borders-2017», 30 March-07 April 2017.–Volume 4 Pedagogical sciences, Sheffield science and education ltd.–P. 8-11.

Тимочко Л. І., к.б.н., асистент
кафедра молекулярної генетики та біотехнології
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича (м. Чернівці, Україна)
l.tymochko@chnu.edu.ua

ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНІ ПОКАЗНИКИ ДІТЕЙ СЕРЕДНЬОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ ПІД ЧАС НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Процес навчання дитини у школі додає до комплексу кліматичних і антропогенних впливів на організм ще ряд специфічних "шкільних" факторів, що посилюють напругу регуляторних механізмів. Деякі особливості індивідуальності школяра, зокрема його схильність відчувати тривогу, також можуть зумовлювати труднощі навчання. Ознаками депресивних станів у дітей, як відомо, є занижена самооцінка, порушення показників уваги та обсягу пам'яті, що веде за собою